

Egyszerűre lett elfogadva. Szavaltta Eöry G. VIII. o. t. A «Magyar művészetek» és «Dolgozatok» cz. műveket elvetették. Roth Fr. VIII. o. t. szavaltát — Kiss J. «Rab asszony» cz. költeményét szavaltta — dícséretesre fogadták el. Chladek H. VIII. o. t. szavaltta Kölesey «Vanitatum vanitas» cz. költeményét. Szavaltát jóra fogadták el. — A jászberényi községi főgimnázium önképzőkörében elfogadták Brünauer Endre VIII. o. t. «Arany János: Buda halálának műmagyarázata» cz. munkáját és Oberländer Sándor VIII. o. t. «A magyar dráma kezdete» cz. dolgozatát. Szavaltak: Boromisza Gyula VIII. o. t. és Reiner Károly V. o. t.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Nagy Képes Világtörténet 174-ik füzeté Voltaireről és koráról szól. Különösen érdekes az a rész, mely Nagy-Frigyes és Voltair barátkozásáról, majd bekövetkezett haragjukról szól.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbörkötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részevénység Budapest, VIII., Üllői-út 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

FEJTÖRŐ.

Földrajzi kérdés:

Kis-Küküllőmegye melyik helységénél ütközött meg Báthory István serege a trónkövetelő Békes Gáspár seregével 1575 június 9-én. Békes seregét teljesen szétszórta s a Báthoryak sorsa hosszabb időre biztosítva lett.

Algebrai kérdés:

Három darab ezüst összesen 480 grammot nyom; a második 120 grammal súlyosabb, mint az első, a harmadik 90 grammal súlyosabb, mint a második; hány grammot nyom minden darabnak a súlya?

Vegytani kérdés:

$C_2H_4O_3$; minek a képlete ez? Az éretlen szőlőlevél fordul elő. A levegőn szétfolyó, 77° on olvadó kristályos test; vízben, borszeszben, éterben könnyen oldható.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 február 2.

15. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: Földrajzi kérdés: Pannia folyó, Koromandel tengerpart. — Történelmi kérdés: Koviátovich Tódor. — Algebrai kérdés: 30. — Képrejtvény: Viszontlátás órája.

Helyesen fejtették meg: Zeller Aladár, Eisler Dezső, Haim Viktor, Holesch Gyula, Dobránszky Ede, Kovács-Sámuel, Grosz József, Matyasovszky Lajos, H. Nagy Jenő, Mockovcsák Zoltán, Schläffer Lipót, Szemző István, Krausz Mór, Valentin József és Endre, Székács György, Trstyánszky Gábor, Várdai István, Heks Adolf, Fleischl Sándor, Grossmann Sándor, Ranschburg Béla, Mauthner Imre, Schüller Imre, Schoch József, Stern Ernő, Röck Gyula, Hauer Ernő, ifj. Krausz Gusztáv, Hoffmann Sándor, Wettin Jenő, Fejér Imre, farkasfalvai Mauch Jenő, Kohner Károly, Serák József, Lipták Lajos, Mayercsák Gyula, Friedrich László, Radó István, Némethi László, Friedmann Ernő, Szűsz Géza, Bloch Ernő.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Virág Palkó; díszk.) Schüller Imre főgimn. IV. o. t. szentesi előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Egy előfizető. A hibásan bejegyzett keresztnév igazításának ügyében, ha az illető katolikus, a pü-pök-höz kell folyamodnia, ha református vagy lutheránus, az esperességhez. — Szemüveg. Az orvostól kell erre vonatkozólag tanácsot kérni. Lehet, hogy szüksége van rá, lehet, hogy árt a szemüveg használatát. — Érettségi. Az összes középiskolai bizonyítványokat be kell adni. A rendes tanulók 12 koronát, a magántanulók 24 koronát fizetnek. — «Az arany középut.» Semmi esetre sem mai termék; a versforma, a nyelv egyaránt a Bajza korára mutat. A vers egyébként csiszolt, kissé mesterkéltséggel s nem kiváló dolog. Alkalmadtán utána nézünk és tudatjuk a szerző nevét, bár ez — úgy hiszük — nagyon mellékes. — Érdeklődő. — Még nincsen több 23 évesnél Budapesten lakik. — X+Y. Csak névrokon. — Kíváncsi. Nem árulhatjuk el, nem hatalmazott fel rá a szerző. — Tánciskola. Mindenesetre jó, ha megtanul táncolni. Jobb későn, mint soha. E tekintetben barátának a felfogása nem helyes. — B. J. 1. Várjuk a tudósítást. 2. Nem szükséges. 3. A kéziratot nem kaptuk meg. — N. L. (Czepléd). Nem közöljük. — H. N. J. 1. Közölhetők. 2. Küldje be azt is. — E. T. (Budapest). A titkár szokta a gyűlések műsorát beküldeni, de ha ő nem vállalkozik erre, úgy mi szívesen megbízzuk önt. — L. F. és D. (Debreczen). Azt csak valamelyik szaklap tudja megmondani. — Sz. Gy. (Losoncz). 1. Az egész évfolyamhoz csak egy bekötési tábla kell. Az ára 1 kor. 60 fillér. 2. Az egész télelen át tart; örülünk, hogy annyira tetszik. 3. A végét nem árulhatjuk el. 4. Az önképzőkori tudósításokat szíveskedjék mások külön darab papírosra írni s a lapnak csak egyik oldalára. — K. E. (Budapest). Közölhetetlen. — F. L. (Budapest). Kíváncsát teljesítjük. — H. A. (Temesvár). 1. Azért, mert leszavazták. 2. A miniszteriumban megszerezhető, de valószínűleg a rendőrségnél is megkaphatja. — M. L. (Budapest). Nem közölhetők. — K. J. (Veszprém). Bármelyik budapesti könyvkereskedőnél megkaphatja. — W. Gy. (Mezőtúr). Garay János: Az obsitos. — F. A. (Budapest). A jutalomkönyvek elküldéséről a kiadóhivatal gondoskodik. Intézkedünk, hogy minél előbb megkapja a jutalomkönyvet. — L. H. A hiányzó számot elküldtük. — V. J. és E. A «Tanulók Lapja» október 1-én kezdődik. Így tehát önöknek egy egész negyedév hiányzik. Ezt a kiadóhivatal ingyen nem küldheti meg. A hiányzó 1—13. szám előfizetési ára 2 kor. 40 fillér.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyaráb album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített ezek és kellek ez ideig jócskán szereztek be, indítatva éreztük ma mutat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítását, mártal 1 hetére tesszük minden oly cikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. Tiszt. l. 1903. Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-kürtü 17. Árjegyzék kívánatra bérmentve.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Mejjeleik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

A KEGYELEMKENYÉR. 18

Regény az ifjúság számára. Írta Gaal Mózes.

Mindnyájan egyetértettek abban, hogy a szegénység a legnagyobb rossz a világon s hogy Szalánczy Ádámról rövid idő múlva azt fogják az újságokban olvasni, hogy — beszállították a Lipótmezőre.

Az egyik kártyaosztás közben megjegyezte:

— Fiúk, ha én sejténém, hogy valaha szegény leszek, Istenemre mondom, inkább ma lőném magam fejbe, mint holnap.

A kávéház aranyos oszlopai, festett falképei, a kényelmes zsölyék, a villamos-esillár gyakorta hallanak ilyen beszédeket — ámde a sötét utcán ezer meg ezer szegény ember siet haza a munkából, szorongatja kezében a néhány fillért, melyet szerzett s örvendő szívvel vesz egy kenyeret, egy kis túrot a gyermekeinek, a kik ma jól fognak lakni s lefekvés előtt térdre borulva adnak hálát a jó Istennek, hogy mára is kirendelte a — kenyeret.

Szalánczy Ádám haza ment. A hideg szobácskát mintha valamivel barátságosabbnak látta volna, lefeküdt és édesen aludt, mert lehet a fűtetlen szobában is édesen aludni.

XVII.

Az élet robotja.

Ádám már a negyedik hónapja húzta Verbéna úrnál az igát. Reggel nyolcztól este hétig görnyedt az íróasztalnál; elvégeztet minden munkát, a mit Verbéna úr rá bízott. Gyakran föllázadt a büszkesége, az önérzete, ilyenkor egy-két napig kimondhatatlan boldogtalannak érezte magát, de volt ereje, hogy a kedvetlenséget leküzdje.

Nehéz dolog volt, de sikerült. Keserű könyvekbe került, de hadd omolják a köny, nyomában békesség és megnyugvás terem. Aztán a «Koldus-ének» is megjelent. Nagyon sokáig hevertette a szerkesztő. Valószínűleg el sem olvasta. Gondolta magában:

— Ki olvas ma verset? Kinek kell ma vers? Az emberek kenyér után szaladnak, nem érnek rá, hogy megrikató verseket olvassanak el. No meg nem is hiszik el azt mind, a mit a poéták felpanaszolgálnak.

Egyszer aztán a vasárnapi számban éppen annyi hely maradt, hogy a «Koldus-ének» belefért. Kiadta s küldött öt forintot a fiatal poétának.

Ádám éppen akkor kapta meg az öt forintot, mikor félig beteg jött haza a műhelyből.

Nagyon ki volt szegény merülve: a lelke is, a teste is. Verbéna úr már napok óta kelleetlenkedett. Mind azt hajtogatta, hogy elvégre huszonöt forint a mai szük viszonyok között sok pénz s az ember örvendjen, ha biztos kenyér van a kezében. Neki úgy tesz, mintha az ő Szalánczy barátja mostanság nem dolgoznék olyan bűzőgőn...

Ádám dobogó szívvel hallgatta az elégedetlenségnek e szavait. Az első dícséret után bántotta most a panasz. A vér is felszökött a fejébe s már-már az asztalhoz esapta a tollat — de eszébe jutott, hogy ő napszámos.

Igen, ez jutott az eszébe s ez erőt adott neki arra, hogy tovább dolgozzék. A gépnek munka kell, az olyan gép, mely nem dolgozik: megrozsdásodik, hasznavehetetlenné válik.

Beteg volt, erőltette magát, esak hogy panaszt ne halljon. Kedvetlenül ment haza, össze volt törve — s ekkor találta asztalán a levél-

hordó czéduláját, mely az öt forint küldeményről hírt adott neki.

Olyan lökést érzett a szívében, mintha valaki megütötte volna. Az asztalhoz kellett támaszkodnia, hogy le ne roskadjon.

Az első kis sikernek óriási hatalma van. Ime, az a kis fehér czédula új lelket öntött Szalánczy Ádámba. Megszállotta a remény, Istennek legszebb ajándéka, mely azért adatott az embernek, hogy a nyomorúságot megaranyozza, az erőt megszárszorozza, a múltat minden szenvedésével és megaláztatásaival elfeledtesse.

És sajátságos, Szalánczy Ádám ez alkalommal érezte a legfájóbban, hogy nincs senkije, a kinek elmondhatta volna azt a sok mindent, a mit érez: a szárnyaló örömet, a vakmerő bizakodást, a terveket, melyek szívében hirtelen föltámadtak. Eget ostromló ifjú tervek, van-e, a ki titeket mérész röpülésekben követni tudna?

Álmodozott az ifjú a hívságos emberi élet legnagyobb hiúságáról: a dicsőségről, melynek egyetlen cseppje átteremti az egész világot. Benépesíti új emberekkel, új eszmékkal, új örömeikkel, mikről eddig fogalmunk sem volt.

Szalánczy Ádámnak szűk lett a hónapos szoba. Kivágott a szabadba. A tavaszi este hűvössége nem bántotta; bekalandozta a Városligetet, leült a tó mellett egy padra s a tó tükrére épített mérész képzelete lovagvárat, tornyos, bástyás épületet, dali énekes jön a kastélyba, megpengeti húros hangszerét s a ki hallja a bánatos hangot, mind sír, mint egy gyermek. Virágot hintenek az útjára, kezét szorongatják . . .

— Egy krajczárt kérek, még ma nem ettem! — szólal meg egy didergő gyermek s összeteszi vörös kis kezét, mintha imádkoznék.

Ádám felrezen színes álmából s a nagy fényeségből nem lát egyebet, mint a koldusgyermek szemében csillogó könyvet.

Aztán föláll, megfogja a gyermek kezét s elviszi őt egy kis kocsmába. Beszélget vele, ételt adat neki s gyönyörködik, hogy olyan mohón eszik, hogy életszint csal a meleg étel az arczára.

Az eszébe sem jut, hogy ő is egyék. A háta borzong, a szeme ég . . . Talán beteg? Mit tudja ő, csak a gyermek lakják jól, csak annak a szemében ne lássa a könyvet. Kivallatja, hogy hol lakik? Élnek-e a szülei? Érdekli minden apróság, pedig az a történet, melyet az éhes fiúcska elmond: véghetetlenül szomorú. Kórházról szól, a hol az anya már régóta betegen fekszik, apáról,

ki a gyermekeket megveri, ha este kenyeret kérnek, a ki elküldi őket koldulni, a ki azt mondja, hogy a gazdagok arra valók, hogy a szegényeknek kenyeret adjanak . . .

— Ne sirj, szegény fiú, ne sirj! Imádkozzál, hogy az Isten gyógyítsa meg édes anyádat.

— Én mindig imádkozom. Tudok sok imádságot!

Ettől aztán csodálatos módon megmelegszik a szíve Ádámnak. Eszébe jut az árvaházi templom, a fehérre meszelt falak, a gyertyatartók körül a zöld koszorú, a négy szentképes zászló, az oltárterítőnek himzése, az örökké égő méceses, mellette a csengetyűnek kopott zsinórja.

Be jó volna, ha ez a gyermek bejuthatna abba az intézetbe s milyen jó is azoknak a gyermekeknek, a kik ott vannak: este ágy várja őket, reggel imádság és egy darab kenyér, . . . igen, egy darab kenyér, melyet nem kell koldulni, melyet csak később fog az életben megköszönni az Istennek.

A kocsmából haza kísérte a jóllakott fiúcskát. A külváros egyik nagy berkaszárnyájában lakott az apja s négy kisebb testvére. Az apa nem örült, hogy haza hozták a gyermeket, az otthon levő testvéreké nagyon örültek.

Kenyeret hozott nekik Pista, egy-egy darabkát adott mindeniknek.

Szalánczy Ádám kitántorgott a bűzös, piszkos szobából. Undor és szájalom fogta el.

— Soha, soha sem fogok panaszkodni! — dörögte magában.

Akkor éjjel alig tudott aludni. A kis szobában hideg volt s ő mégis szerette volna magáról lehányni a takarót. A feje fájt, ajka forró volt.

Másnap reggel alig tudott felöltözni, de magára parancsolta, hogy *kell* s elment betegen is a szerkesztőségbe. Most történt meg először, hogy egy félórával később jött.

Verbéna úr görbe szemmel nézett reá s óráját kivéve így szólott:

— Későn jöttünk, Szalánczy úr, egy félórával később.

Ádám nem szólott semmit. Leült az asztalhoz, hogy dolgozzék. A betűk tánczoltak előtte a papíron, a szeme égett.

— Mulattunk, he? Talán egyenesen a kávéházból —

Ádám reá nézett a gazdájára. Fájdalmas volt a tekintet, Verbéna úr meghökken:

— Mi történt? Talán —

— Beteg vagyok, uram, nem tudok dolgozni.

Aztán lenajtott a fejét és sirt.

Verbéna úr megbánta előbbi zordon szavait. Egyfogatú kocsit hozatott s elküldötte haza Ádámot.

— Maradjon otthon egy-két napig, barátom.

Ádám haza érkezvén, lefeküdt. A tót cseléd egy vaslapáton szenet hozott be a konyhából, mert a tavaszi levegő még hideg volt. Míg tüzet rakott az apró kályhába, elmesélte, hogy a harmadik emeleten tegnapi halt meg egy fiatal orvosnövendék. Annak is így kezdődött a betegsége.

FALU UGI SZIGETÉN.

Ádám nagy, lázban égő szemekkel nézett a beszélőre, nem hallotta, mit mond. Nem tudta, hogy őt ilyen módon vigasztalják. A konyhában lármáztak a gyermekek, de neki az mindegy volt.

A eselédleány egy óra múlva benézett, hogy vajjon ég-e a tűz s hallotta, hogy a fiatal úr összevissza beszél:

— Azt a kis gyermeket miért veri? Hát magának van szíve? Egyél csak, ne félj, ha imádkozol, meggyógyul a te édes anyád . . . Hiszen csak egy félórát késtem, Verbéna úr, ne vegye ki a kezemből ezt a kenyeret! Nézze, milyen rongyosak ezek a gyermekek, nincs, a ki mosson rájuk, az

anya ott fekszik a kórházban . . . Ma öt forint, holnap száz, aztán a nevetem mindenütt ismerni fogják, látod, Félix bácsi, ez az élet, nem a másik.

Teremtő Uram, micsoda össze-visszaság volt az, a mit Ádám beszélt! A tót cseléd lefutott a borbély-műhelybe s rémülve újságolta, hogy a lakónak elment az esze. A borbély éppen egy mészáros legényt borotvált, a kinek az arca be volt szappanozva. Mit törődött ezzel a borbély, ott hagyta s futott a klinikára, aztán futott haza

s egy óra múlva már ott volt a gyaloghintó, melyben a betegeket szokták szállítani. Az olyan betegeket, a kiknek senkijök sincs ezen a világon, csak az *emberi irgalmasság*. Az ilyen betegszállító kocsit éppen olyan, mint a koporsó. Ha meglátjuk az utcán, a népes, lármás fővárosi utcán, akkor összeszorul a szívünk s egy pillanatra megállunk, hogy szemünkkel kísérjük nem kíváncsiságból, hanem mélységes szánakozásból.

A ki pedig a gyaloghintóban fekszik, az a szép fiatal ember, nem tudja, hogy őt most a kórházba viszik. Csak a szívtelen apával, az elégedetlen Verbéna úrral viaskodik. (Folyt. köv.)

FALUSI ÖRÖMEK.

Falu! E szó mi nagy varázs a
Pesten szorúlt ember előtt,
Ez élvezetnek ninesen mása:
Szívhatni pompás levegőt!
S mit a berek sűrűn árnyal,
Csalitban száz meg száz madárdal,
Réten, mezőn ezer virág . . .
Illat-lehelve néz reád.

Ó! e esendülte szent magányban
Az elfásult, rideg kebel,
(Pedig mostanság haj! de hány van!)
Irra talál, balzsamra lel.
S hol már hit is, remény is vesztve,
A pusztá tarló s dús keresztje
Vidám gazdák gabnáinak —
Remélni megtanítanak!

És télen, no! . . . A mit ez rád ró,
Abban van ám csak élvezet!
Jó bélelt bunda . . . csörg a szánkó,
És szinte csak úgy élvezed
A sok gyönyört . . . Piff! Paff! A nyúlhad
Bakázik egyre . . . Lám, tanulhadd,
Élet ha nem taníta még:
Félénk szívvel hogy mire még?

Aztán — be jó a meleg kályha!
Mellé meg minden, a mi kell,
Hazi gazdád kedved találja,
Ingerkedik vendégivel:
Mit mondott a kabai asszony?
S hogy estére is ott marasszon,
Lesz még, ne félj, egy kis tarokk . . .
Unatkozni vajjon ki fog?

Szép, szép élet tagadhatatlan!
. . . De van, ki nem lát egyebet:
A por nyaranta szakadatlan,
Őszszel mozdulni sem lehet
A sártól . . . Hát a téli esték!
A hol bor, kártya mellett tessék
Mulatni, mások kedvéért
Vagy aludni, mint mormotér . . .

Hanák József.

A kritikát, e műnyeső s javítgató
Intézetet, kár oly sötétben festeni,
És a ki búvik tőle, önmagának árt.

Csuczor Gergely.

ELMÉLKEDÉS A VIZEKRŐL.

Az őskori népek előtt csaknem oly titokzatos volt a vizek mélye, eredete és élete, mint a mai kor népei előtt a csillagos ég. Azt hitték, hogy a vizek mélyén is túlvilági lények laknak. Hogy a régi népeknek a vizek felől alkotott felfogását megismerhessük, vessünk egy pillantást az őskori vizekre. Az egyiptomiak hite szerint a szent Nilus, főistenük (Lis) könyeiből származik; eredetét a messze végtelenségben képzelték s azt gondolták, hogy forrását halandó meg nem közelítheti. Hindosztán szent folyója, a Ganges, már nem oly titokzatos eredetű; tudják ugyanis felőle, hogy a Himalája aljában serked, áhitattal közelít azonban ehhez is a bennlakó s azt regéli róla, hogy a ki vízébe belehal vagy halála előtt iszik belőle, egyenesen az égbe (Brámához) jut.

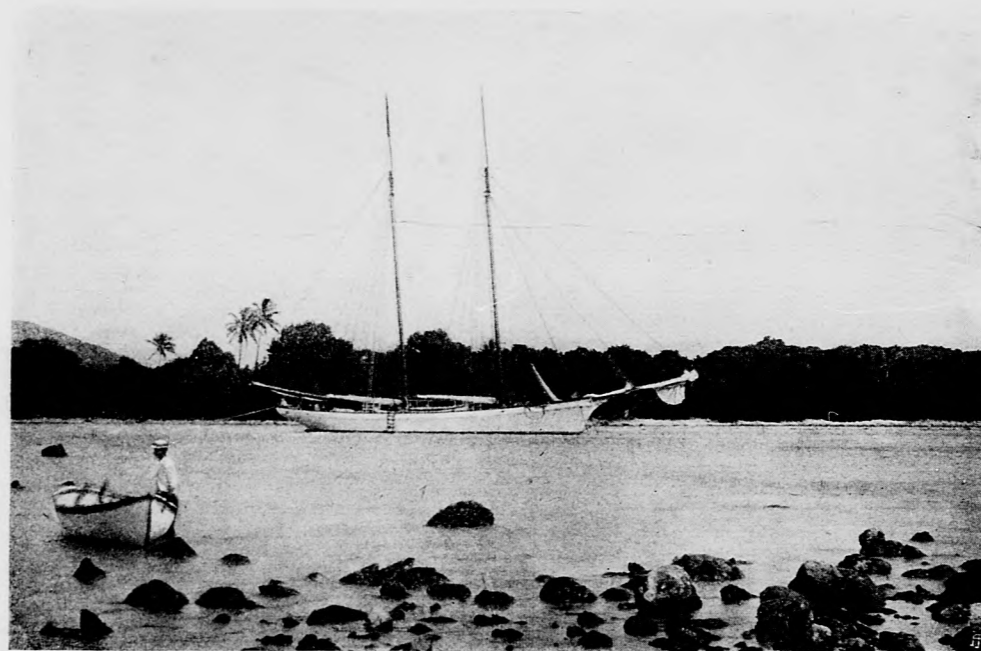
A vizek áldásában és erejük félelmetes voltában a régi kor népe mindenütt az égi hatalmaság jutalmazó és büntető kezének megnyilatkozását látta s ezért esodás rege-világot szőtt minden vize felől. A vizek ily csodás eredetéről és félelmetes voltáról sok megragadó képet fest a klasszikus népek mítosza, elmondja például, hogy Arethusa nimfát, midőn ez az érte lángható Alpheius elől menekül, Diana fellegfátyolba burkolja, majd pedig mindkettőjüket folyamává változtatja, mikor azután Arethusa egy útjába kerülő tenger feneké alatt áttörve, az őt epedve váró Alpheiusz karjai közé siet. Az Avernus tó felől az a rege száll, hogy a nap lovaitól elragadt szerencsétlen Phaeton kesergő nővérei könyeiből származott. A belőle felemelkedő pára oly fojtó volt, hogy a felette átrepülő madarat megölte. A kedveséről megfélemedező Selenos pásztorból, kihült szerelméért, hideg hegyi patak lesz, mely azonban a boldogtalan szerelmesekre áldást hoz: vize el tudja feledtetni a földi bánatot. A Helikon tövében eredő Caballinus-forrást Pegázus körme ütéséből fakasztja. Adrestos leánya meggyilkolt férjét temetve, keservében folyóvá változik. Castalia nimfát Apolló patakává változtatja, a ki belőle iszik, költői ihletet nyer. A Galathea nimfa kedvese véréből a gráciai fürdőhelye (Acidalia) ered. Numa Pompilius halála fölött Aegeria folyóvá sírja magát. Achetous szerelmének elvesztése feletti bánatában könnyűé ázva folyóvá lesz.

Az Avernus-tó felé siető Cocytus campániai folyó a legenda szerint a Tartarusban búslakodó szenvedők könyeiből származik. Az Aherusia-tó-

ból — Epirusban — serked az alvilági Acheron, melyen Charon sajkás az elhunytak lelkét egy obulusért átvitte. Felőle azt regéli a legenda, hogy Acheron a nap és föld (Uranus és Gea) fia, mivel az istenek ellen pártot ütött Titánok szomját enyhíté, Jupiter által ezen alvilági folyóvá varázsoltatott; vize iszapos és keserű, oly keserű, mint a halállal való küzdés. (Az alvilágot — infernus — öt folyam övezi körül: Styx, Cocytus, Acheron, a lángható Phlegeton és a földi bajokat feledtető Lethe.) A hatyúitól csiga-kocsiján vont Venus, Uranus tengerbe hulló véreseppjéből szü-

Argó is, pedig neki Zeus szentelt berkéből maga vág jósló árbóczot, mégis érzi, hogy egészen az istenek tetszésére van bizva jó vagy balsorsa. A tengeren járó hajós soha sem tudja, hol éri őt a vész, vagy hol támad reá egy tengeri szörny.

A tengerek főistene, Neptunusz, csigából készült kocsiját delfinek és tritonok vonják. Glaukos is híres tengeri isten volt, ő azonban nem isteni származású, istenné avatása előtt csak egyszerű halász volt; midőn egyszer halait a hálóból a gyepes fűre kiöntötte, a halak a fűtől oly értelemre tettek szert, hogy a tengerbe vissza tudtak

GRÓF FESTETICS RUDOLF «TOLNA» NEVŰ YACHTJA BORATONGÁBAN.

letik. Oceanus—Saturnus (az idő) és Gea (a föld) legöregebb fia a személyesített világtenger, mely végtelen hullámaival a földet körülövezi, nőül veszi az isteni Tethyst. Ebből a házasságból ered minden tenger és a tengerekből a folyó, ezekből a patak, a patakokból pedig a forrás, melyek mindegyikére egy-egy oceanida, aquatiles, limnád, najad, nimfa vagy gracia örököl.

Ily felfogás mellett nem csoda, hogy a régi kor népe álmadozva áll a víz határainál és sokáig nem mer a tengerek mélyébe hatolni; a végtelenbe terjedni látszó tengert a föld végső határának nézte, mely az istenek hatalma alatt áll és a melyen túl már esakis a túlvilág következik.

Alig mer hajójával a vizekre szállni, még

menni. A bámuló halász megkóstolta a füvet s tőle maga is a tengerbe rohant, hol a többi tengeri isten őt legott társul fogadta. Félelmetes volt a régiek szemében a tizenkét farkú Scylla, ki a mellette elmenő hajósokat mind elnyelé, de még ennél is veszedelmesebb volt Charybdis, Neptun és a föld leánya, kit Jupiter Herkules gyermekeinek elrablásáért mennykövel agyonsújt és tengerbe vet, hol iszonyú szörnyeteggé válván, a tenger vizét napjában háromszor a gyomrába szívja és az örvénybe kerülő hajóst menthetetlenül elnyeli.

Sok bajt okoz a hajósoknak Damastes, korinthetai óriás is, ki a hatalmába került útasokat a tengerbe löki, míg az athenei erős Theseus a Vulkan

fiától elragadott buzogánnyal le nem veri s a tengerbe szórja csontjait, hol azok veszedelmes szirtekké változnak. Kivülök veszedelmesek voltak a hajósokra a szirének (Acheloos és Kalliope muzsa csodaszép leányai), kik az Itália és Szicília közti tengerszoros szigetén laktak s bájoló hangjukkal a hajókázókat magukhoz csábítva, őket szétszakgatták; egyedül Orpheus lantja képes diadalmaskodni felettük; a hajósnép elragadó zenéje mellett nem hederít a szirének dalára, mire azok a tengerbe ugorva rettegetett szirtekké lesznek. Még egy dalnok hangja zeng éneket a tenger hullámai felett s menekül a szirének gyilkos karjai közül, Arion, kit a kapzsi matrózok kincséért meg akarnak ölni, ő azonban oly szép dalba kezd, hogy minden szellő, hullám ráfigyel, a gyilkos horda elejti fegyverét s egy delfin jön elő, melynek hátán szerencsésen partra jut.

Ily felfogás mellett alig mer gondolni a régi kor embere a vizek mélyére, hogy merte volna tehát kutatni annak titkait, a melynek felületét még hajójával is csak áhitattal és remegve érinti? Ezért a gibraltári tengerszoros felett kimagasló két hegyormon az egykor ott kalandozó Herkules emlékére oszlopokat emeltek s reájuk vették, hogy: «Non plus ultra» (Ne tovább).

Egyedül a Trója ostromától visszatérő Aiax mer daczosan harczra kelni az istenek hatalma ellen és hajótörést szenvedve káromkodva szirtre kap, hogy: «Az istenek daczára is megmenekszik.» Minerva azonban villámmal sújtja le s belőle is egy hajósokat megfélemlítő szikla lett. Egyiptom tengerentúli szomszédja, a böles föníciai nép az első, a ki lenéz a tenger mélyére; a sziklaszigetre épült Arád szomjan veszne, ha a tenger fenekére bocsátkozó bűvár forrásra nem talál. Börtömlőt erősítenek a forrás szájához és ez látja el vízzel az egész kis erődöt.

A dörgő és zavaros hangú óriások, az irtózatosszörnyetegek — képzelt — alakja mellett csak apró sáska-seregnek tűnik fel az, a mi valóban létezik: alig lehet a mérhetlen távolból a dúsvízi élet tükrében gyönyörködnünk; hangos szóval valónak hirdeti a legrégebb kor népe mindazt, a mi rege, a valóság édenét azonban világot felforgató csatái letiporják.

Az istenek birodalmának, a földi lét határának nézte a régi kor embere az országot körülzáró vizet; világszerte szájról-szájra szállt köztük az újjászületés fordulópontját jelölő vizözön regéje; annak maradványaként szemlélte azt s bizonyos isteni félelemmel eltelve tekintett a tengerek be-

láthatlan messzeségébe. A vizek tereit kiseded sajkáival még érinteni is alig merte, nemhogy arra bátorkodott volna, hogy a mélyén rejlő titokzatos homályt kifürkésze. Csak a szem határát képező víztükörben gyönyörködött s egyedül az annak közelében lakó állatvilág sokaságát csodálja.

A tengerek ijesztő mélységeit csakis a mai kor nyughatatlan vérű embere kezdi méregetni; ma már azt is megfejté, hogy: «Az Atlanti oceánban a mélység Amerika felé lejt s hogy a tengerfenék kiemelkedése Európa felé tesz haladást», továbbá hogy a Havai-szigetek körül északkeletről 3023 öl (18,069 láb), keletről 2875, délről 2400—2700, a Barátságos-szigetek körül pedig 4295—4428 öl mély a tenger, hogy Japántól kezdve a Kuriliktól és Kamcsatkától keletre legmélyebb és leghosszabb a teknő (4000—4650 öl) s hogy e tájon a Kurilik csoportjának Urup nevű szigetétől kelet felé találta a Tuskakora hajó a legnagyobb tengermélységet: 4650 ölet (8515 métert).

Krenedits Ferencz.

NAPOLEON JELLEMZÉSE.*

Irta Marczali Henrik.

A francia imperator a régi római császárok örökösének vallja magát, azokat hivatalosan elődeinek nevezi, de szellemileg és erkölcsileg csak egyet tart magával egyenrangúnak: Julius Casart. Caesar volt addig a háború és az államvezetés tehetségének megtestesítése: majdnem kétezer éven át tartott alkotásának közvetlen hatása. Most, mikor a francia imperium lép az ősi római helyébe, a képzeletekben Napoleon foglalja el a nagy államalkotó helyét. Senki nálánál jobban nem foglalkoztatta kortársait és az utókort s egyéniségének ez a varázsa egy század múlva sines szünőben. Írni, énekelni és beszélni fognak róla, míg hatalomnak tartják a szellemet és csudálatosnak a lángész erejét.

Első gyermekkorának benyomásai eltörölhetetlen nyomot hagytak lelkében. A vad, veszedelmes fiúnak látnia kellett, hogy hazája fölött idegenek uralkodnak, kiknek a legyőzöttek, köztük atyja is, kegyét keresik. Az iskolában tartózkodó, magányos, pajtása nincs. Fáj neki, hogy szegény szülei nem segíthetik, hogy társai gazdagok, nagy protekciónak örvendőek. Elnyomottnak érzi magát; nem egyenlő, természetes, hogy úr akar lenni. Konzul korában beszélt, hogy mindig egy kis kuczót választott, a hová leült ábrándozni, mert mindig álmodozó volt. «Ha valaki a helyemet el akarta foglalni, azt teljes erőmmel védelmeztem. Megvolt bennem az ösztön, hogy aka-

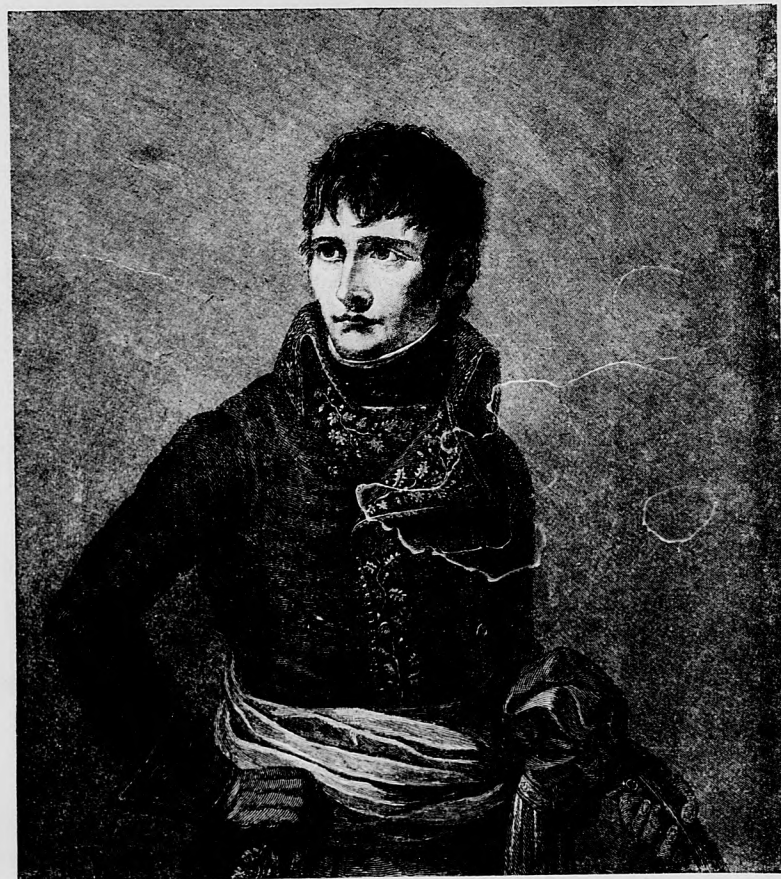
* Mutatvány a «Nagy Képes Világtörténet» X. kötetéből.

ratomat bárki ellen érvényre juttathatom és hogy mindennek, a mi nekem tetszik, enyémmé kell lennie.»

Miben áll tehát fejlődése? Abban, hogy egész erejét arra fordítja, hogy ábrándjait megvalósítsa. Ezek az ábrándok pedig egyre határozottabb alakot öltönek. Hirre, névre vágyik, hogy kitűnjék a többi fölött, hogy megmutassa, hogy különb, parancsolni hivatottabb másoknál. Ezért a forradalom, a mennyiben elhárít minden társa-

Napoleon jellemének lényegét. Sikereinek, gyorsaságának, felsőségének titka abban áll, hogy mindent maga végez.

Szellemi képességének kettős az iránya. Roppan emlékezet, de nem az egyes adatok, hanem az egész összefüggést magában foglaló — és szinte határtalan, el nem ernyedő munkásság. Meg is mondta magáról, hogy nem annyira megtanulta, mint magáévá tette a történetet, csak annak eszmei tartalmát és főeredményeit jegyez-

BONAPARTE NAPOLEON.

dalmi akadályt a kiválóság előtt, megfelel minden óhajlásának.

Mihelyt megtalálta hivatását, elötört kimélet és előítélet nélkül; egyedül maradt, de elég erősnek érezte magát szembeállni egy világgal. Tettei csodálatot, babonás ragaszkodást keltettek. Midőn a konzulátus megalakult, Siéyès az első tanácskozás után azt mondja róla: van urunk. Bonaparte mindent maga akar, tud és bír tenni. A tervezés és végrehajtás soha sem volt még emberben oly szoros kapcsolatban egymással, mint nála.

A legmerészebb röptű nagyravágyás egyesülése a legközvetlenebb czélszerűséggel alkotja

vén meg. Úgy van a földrajzzal is: egész Európát térképnek nézi, melyen hadai az előirt úton az előirt időközökben haladnak, hogy a legkülönbözőbb irányokból pontosan megérkezzenek a döntéshez. Hadai el vannak szórva egész Európában, de ő tudja minden zászlóaljnak, minden ütegnek helyét, erejét és szellemét, számon tartja minden ágyúját és megjegyzi, ha valamely ezrednek 50—60 embere másutt van, mint annak zöme. Éppen így szemmel tartja a belső közigazgatást, a pénzügyet, a postát; ráér Bécsben, Berlinben könyvtárára gondolni és Moszkvából igazgatni a párisi színházat. Nemcsak saját diplomáciáját igazgatja, hanem hívei vagy kémei által

irányt ad a többi állam politikájának is, Angliát kivéve. Alig alszik néhány órát; mint császár, alig szentelhet időt mulatságnak vagy társalgásnak. «A munka az én elemem, — mondá, — arra születtem.»

Az ilyen ember, ki minden ízében maga a tett, kitől mindenki fél vagy vár valamit, bizton számíthat engedelmességre.

Egyrészt nélkülözhetetlenségének érzete, másrészt az a tapasztalás, hogy mindenki meghajlik előtte, hogy csúszva-mászva keresik kegyét azok, kik társai vagy felebvalói voltak, tette a régi idealistát az emberek megvetőjévé. Nem ok nélkül vetették szemére, hogy uralmával lealázta az embereket. Nem hitt őszinteségekben, önzetlenségben. Minden tettnek, a legnemesebbnek is, önzésben kereste okát. Legjobb a hazugság. Dicsek vele, hogy már gyermekkorában remekül értett ehhez. Mikor egyszer Metternichről volt szó, azt mondta, hogy már is közel van ahhoz, hogy államférfi legyen: nagyszerűen hazudik.

Rosszabbnak tetette magát, mint a minő volt? Lelkében megvolt az a rettenetes cinizmus, mely lealázta magát odáig, a hol szolgálékú és cselszövő kegyesőit látja. Talleyrandnak, kit a kelleténél is jobb an megvetett, azt mondta egyszer magáról, hogy gyáva, lelkében gyáva, csak-hogy szerepe azt kívánja, hogy a nagylelkűség színével ékesítse magát. Gyáva, ő, ki ott volt elől az areolei rohamnál, ki Syriában meglátogatta a pestises betegeket, ki aludni tudott, mikor gránátosai a döntő rohamra indultak Wagramnál. Saját lényének folytonos elemzése oda vitte, hogy magában sem látott mást, mint a mit másokban látni akart.

Kérkedése oly bűnökkel, melyek nem uralkodtak föllette, arra vezethető vissza, a mire legtöbb gondolata és cselekedete: uralomvágyára. Nem tűrte, hogy bármi féke lehessen énjének, akaratának. Ezért lábbal taposta a formákat. Rubázata elhanyagolt; az udvari szertartások reá nézve csak azért léteznek, hogy megtörje őket.

Agyában minden rend és szabály, ő a született szervező. Mindenkinek megadja a helyét, minden egyes intézmény tervszerűen és következetesen épül fel s a közoktatás, a közigazgatás, a pénzügy, a jog csak úgy megtartotta azon formákat, melyeket ő állított fel, mint tulajdon dominiuma: a katonai organizáció és a hadviselés. Mindent átgondol, minden intézményének működését maga szabályozza. Megteremti a modern államot a nagy római császárok mintájára: fontos benne a kaszárnya meg a bureau, de nem feledkezik meg a tudományról, a jogról, jótékonyágról sem.

Ennek a munkának végcélja: fentartani a forradalomnak azon nagy alkotásait, melyek nem ellenkeznek az állami renddel és a fejedelmi tekintéllyel.

Így a forradalom nagy fiának műve lényegében, jó értelemben véve, conservatív: a társadalom alapjait megerősítő, nem pedig azokat bom-

lasztó. Nemesak uralmával egyeztette meg a forradalmat, hanem kibékítette azt a dolgok rendjével, azzal, melyet Európa civilizációja másfél-ezer év óta fejlesztett.

Államférfiúi jelentősége, történeti műve e kibékítésben áll. Ismét egy nemzetté tette az annyi pártoskodástól zilált, szinte halálra sebzett Franciaországot. Határait terjesztette, nevét rettegetté tette világszerte.

De ő ezzel nem elégszik meg. Császár akar lenni a szó régi értelmében: a művelt világ ura.

Ennek két feltétele volt. Az egyik az, hogy a császárság ne hagyja el forradalmi eredetét, ne jusson ellentétbe magának a francia nemzetnek érdekével és érzületével, a másik az, hogy ne tékozzolja erejét hiábavaló harcban oly elemek meghódítására, melyeket magába olvasztani úgy sem képes.

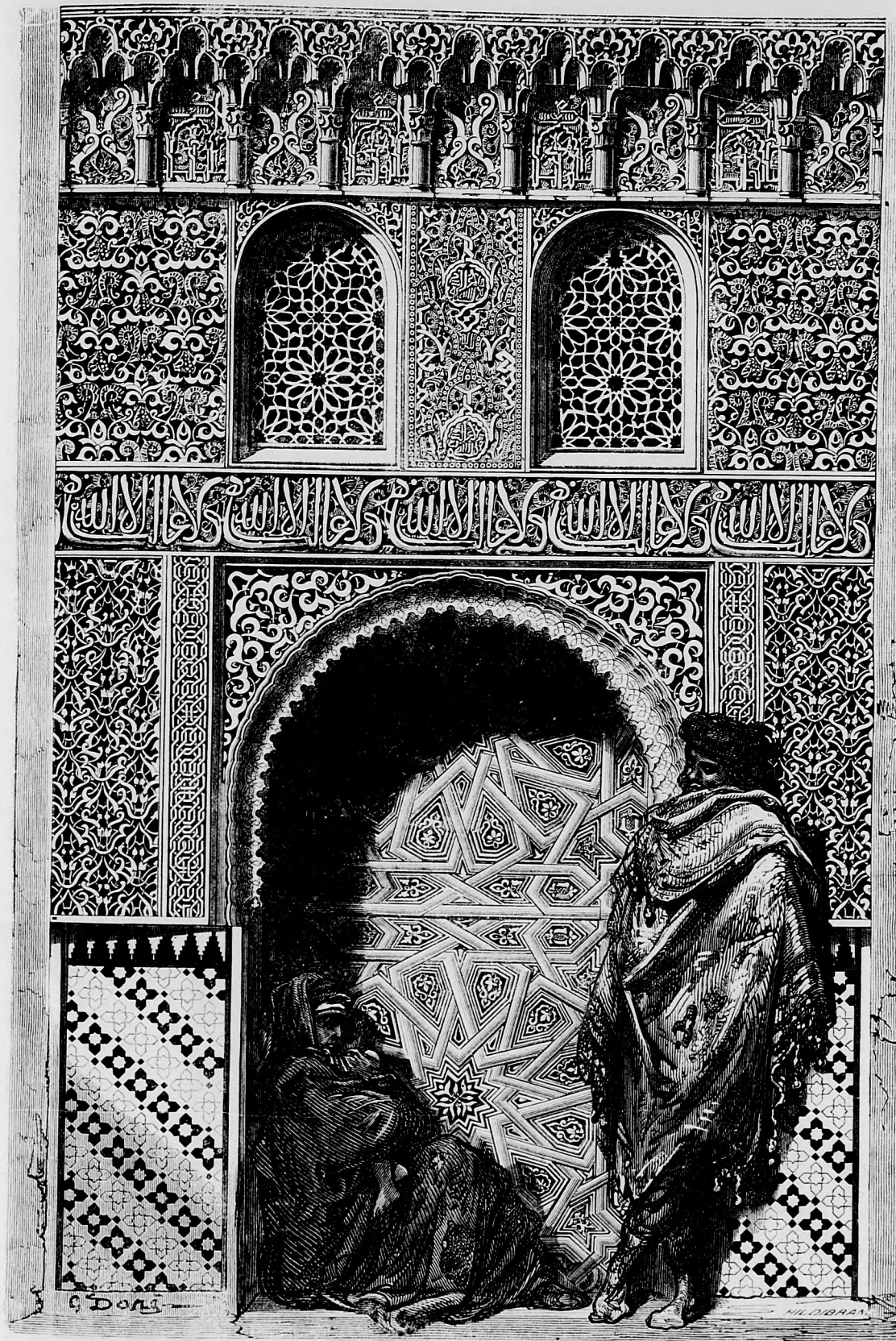
Az első szempontból hiba volt minden háború, mely nagy vér- és pénzáldozatot követel megfelelő haszon nélkül és így tisztán az önkény ténye gyanánt tűnik fel barát és ellenség előtt. A másik szempontból hiba oly terület megszállása, melynek lakosságát legyőzni lehet, de nemzeti és vallásos hitében megrendíteni nem. Mind a kettő találkozik a spanyol-háborúban. Maga Napoleon is belátta — de csak Szent-Illonán, — hogy ez a háború volt bukásának első oka.

Még nagyobb mértékben megújultak ezek a természetes és erkölcsi akadályok az 1812-iki orosz hadjáratban.

Ezek a hódítások nemesak a vesztésre raknak tűrhetetlen jármot, hanem a győztesre is. A revolúció körülbelül két millió embert hívott fegyverbe; már akkor félték attól, hogy a 16—17 éves fiúk katonáskodása már a jövő nemzedékek fejlődését és erejét is lefoglalja; a császárság alatt pedig éppen nem javult a viszony.

És igazi ok gyanánt egy ember önkénye és telhetetlen hatalmi vágya áll ott, ki minden korlát nélkül fogyasztja a nemzet eleven erejét. Ezért csinálták a forradalmat? Ezért vetettek véget a Bourbonok ehhez képest szelidnek látszó absolutismusának? Napoleon uralmának erkölcsi alapja az, hogy a forradalomnak vérrel megvásárolt eredményeit békében megtartja és fejleszti. Háborúi által maga döntötte meg ezt az alapot. És ha ő, a szabadság árán, nem nyújt legalább biztosságot és jólétet, nem jobb-e a köztársaság a szabadsággal, nem jobb-e a régi királyság nyugalmával? Fel kellett élednie a régi pártoknak, mert valóban nemzeti érdekét képviseltek és ha Napoleont állásának immár egyetlen támasza, hadi szerencséje elhagyja, magukkal kelle ragadni az országot.

És ez a hadi szerencse is minő nagy küzdelmek és veszteségek árán tartható csak fenn, mióta a nemzetek állanak a küzdőterén. Baylén, Aspern, Innsbruck óvatosságra inthették a legmerészebbet is. De nemesak a szerencse forgandóságára figyelmeztettek, hanem arra is, hogy Napoleon eszközei nem oly tökéletesek, nem oly

AZ INFÁNSNÖK TORNÝÁNAK KAPUJA AZ ALHAMBÁBAN.

megbízhatók, mint a minőknek ő és vele az egész világ képzelte.

Nem véletlen, hanem a viszonyok legmélyéből következnek az erkölcsi és a természetes ellenállások ezen összetalálkozása és végleges diadala. Mert a mint a forradalom eszméinek befogadása kulturailag előkészített népet követelt, úgy a forradalmi eszméket terjesztő hadsereg ellátása, fentartása, működése is csak gazdaságilag fejlettebb területen volt lehetséges. Mint a régi római imperiumnak, úgy az újnak is határt vetett a tenger és a pusztaság.

Elhatározása gyors és biztos. Itéletének gyorsasága és helyessége fölöslegessé tett minden tanácsot. De ebből folyt aztán, hogy nem ismer nehézséget sem időben, sem térben. Egyik legjellemzőbb mondása az: a «lehetetlen» nem francia szó.

Mindennek elérésére elegendőnek tudja, tapasztalja magát. Ismeri és felhasználja a személyes uralom minden eszközét és lassankint személyét teszi az összes állami intézmények és az egész nemzeti érzés helyébe. Mindenhatóvá lesz országában: az akar lenni az egész világon. Katasztrófa után felvetették előtte a kérdést, mért nem követte Washington példáját? Válasza az volt, hogy maga is lelkesedett a nagy szabadsághős erényein, de a viszonyok nem engedték, hogy lemondjon, visszavonuljon. Washingtonnak csak saját hazájával volt dolga: de a francia köztársaság nem állott egyedül Európában. Veszélyben forgott mindaddig, míg csak egy király maradt legyőzetlen. Készült tehát ő is Washington szerepére, de csak akkorra, ha mind a többi király meg van alázva és ő egyedül marad. Ez a megjegyzés talán legjobban kifejezi, minő végtelen volt nagravágyása és mennyire tudta mégis, hogy annak kizárólagos érvényesítése éppen nem felel meg az erkölcsi eszménynek.

ÚTI RAJZOK ÉS TANULMÁNYOK.

Irta Jászai Rezső dr.

12

Generalife.

Az Alhambra mögött emelkedik a mór királyok egykori nyaralója, a Generalife. Karsú, tornyos épületeiről azt hinné az ember, hogy kolostor. Pedig kéjlak, a melybe egykor a gyönyörűségnek nem volt szabad belépnie s a melyben később lánczokkal, vastag falakkal és őrtornyokkal tartották fogva a mámort s a szenvedélyt.

Achmed granadai király egy évezzel ezelőtt építtette a Generalifet, ezt a ragyogó kastélyt, melyben a természet minden gyönyörűsége, a művészet minden remeke, a kényelem és jólét minden porczikája megvolt, fiának, Al-Kamelnek, a «tökéletes»-nek.

Pompás út vezet a vakító fehéren fénylő palo-

tához. A levegő csendes, csupa virágillattal telt s csak néha-néha ragadja meg az illatot a szellő csöndes áramlata. A napsugár, mely lenn a völgyben vagy a chinatok domboldalán még perzsel, itt a hegyen a hűs levegőn veszít erejéből, többé nem égett, hanem csodás fényével bevonja a csalitokat és bokrokat, a famagasságú leandereket és abutilon harasztokat, a kerti dísnövények és vadvirágok ismeretlen alakjait. Oly üde itt a levegő s oly kedves minden. A szív elábrándoz, a gondolat az emlékezés világába téved. Csak a pajzánul tovasikló csermelyek csogása vagy vidáman futkosó patakok hangja, zaja vagy harsogása akasztja meg elmélyedésünket. Mint a pajkos, vidáman ugrádozó gyermekek lármájára sem haragszik az, a ki szereti a gyermekeket, oly jól esik azoknak a jobbra-balra ugrádozó, egymást keresztül-kasúl szelő patakoknak, vizeséseknek édes szavú moraja. A kis csalitok, törpékké alakított cyprusok, mint igénytelen buxusok hajolnak a csermely fölé, élvezve annak éltető nedűjét s mintegy megköszönve azt; míg a sötétzöld narancsfák, thujafák és cyprusfák egész méltósággal tekintenek le a pajzán gyermekekre.

Magának a palotának belső szépségéből semmi sem maradt fenn. Csak romjai az egykori pompának. Maradványok a gyönyörű arabeszekből, melyeket a mohó, kapzsi angolok kaparó kése elől még meg lehetett menteni. Mert az angoloknak valóságos sportja az Alhambra felkeresése meleg nyári hónapokban. A Sierra Nevada örökös hófödte ormai kellemes hűssé teszik itt, míg odalenn kiállhatatlan a forróság. Es valóságos mániájuk egy darab vakolatot, egy nyaláb fűvet, virágot vinni ez emlékezetes helyről. A tornácok, erkélyek, szobák mitsem mutatnak. Nevezetesnek mondható kis kápolnája s ezen túl egy két nagyobb terem, melyekben a Generalife régi birtokosainak arczképei vannak kifüggesztve, köztük Boabdil, az utolsó granadai kalifa. E termekben lakott egykoron a halhatatlan Ximenes. Itt keresett gyógyulást az üde friss levegőn. S a kit Avicenna receptjeit másoló tudós orvosok nem tudtak meggyógyítani, azt meggyógyította itt egy nyolezvan éves öreg asszony, saját maga készítette gyógyszerivel.

Valóban szépek és meglepőek a Generalife udvarai, vagy mondhatnók kertjei. Ezek teraszképpen egymás felett emelkednek. Tavak és szökőkútak, dús növényzet és színes kavicsos mozaikszerűen kirakott utak váltakoznak egy-

GRANADAI HÁZ KAPUJA A MÓROK IDEJÉBEN.

mással. Különösen szépen tenyész a myrtus és a cyprus. Igaz, hogy a műkertészet megnyomorítja ezeket is, négyzög, gömb és mindenféle alakba erőszakolja, de a mit szabadon hagyott az emlék és a kegyelet, az annál pompásabb. Ilyen a sultana cyprusfája, a melyhez az Abencerrajeok regényes története fűződik. Ilyen az a nagy cyprus, mely még az arab időkben maradt fenn s a melybe a keresztény uralom kezdetén akácot

oltottak. Simbolum ez, a régi vallás helyén virul az új vallás virága.

Festetics gróf tengeri útjáról.

Képeinkhez.

Festetics Rudolf gróf azzal a bátor elhatározással indult el nagy tengeri útjára, hogy azokat a népeket, vidékeket, melyek a déli-tenger tájé-

kán vannak, megismerje s a mívelt világgal is megismertesse. Hét évig tartó fáradságos útjáról most visszatért s becses gyűjteményét — mely 1500 tárgyból áll — nemsokára bemutatja.

A déli-tengeri gyűjtemény-tárgyak reánk nézve kétszeresen fontosak. Elsőben azért, mert gyarmataink híján ilynemű tárgyakhoz csak ritkán, akkor is csak nagy összegek árán juthatunk, — pedig ha idejekorán nem gyűjtünk belőlük, helyrehozhatatlanul elkésünk, mert hiszen bár a szintén idetartozó polynéziai szigetecsoportokat Cook csak mintegy százhusz évvel ezelőtt fedezte föl: lakóik ma már eredeti kulturájukat teljesen elvesztették.

De fontosak ezek a gyűjtemény-tárgyak még azért is, mert európai műveltségünk fejlődésére is élénk fényt vetnek. A déli-tenger szigetlakói ugyanis ott, a hol az európaiakkal még nem érintkeztek, most élnek a kőkorszakukat, azaz az emberi műveltség fejlődésének azt a korszakát, melyen valamennyi kulturnép átesett s melyben a fémeket még nem ismerték, miért is a ma ú. n. primitív vagy vad népek kulturájának beható tanulmányozása útján elvégre is azokhoz az alapokhoz jutunk, melyeken a mi saját műveltségünk fölépült.

A még csak 35—38 éves gróf miután az Atlanti és az amerikai kontinentet átszegte, 1893 október hó 9-én hagyta el San-Francisko kikötőjét «Tolna» nevű 76 tonnás kétárbócos vitorlászahajóján.

Ettől kezdve hosszabb-rövidebb tartózkodással bejárta a Havai szigeteket s nemrég érkezett haza, hogy hosszú útjának fáradalmait kipihenhesse.

A KÉT KIP-TESTVÉR. 18

Irta Verne Gyula. Fordította Zigány Árpád.

A mint látjuk, Péter közel járt a valóhoz, bár a gyilkosok személyében tévedt. De mind ez csak föltevés volt; a két testvér, a maga ártatlanságának tudatában elhihette, hogy így történt a dolog: de mivel egész sereg gyanús körülmény és bizonyíték szölt ellenük, másokkal nem hitelhették volna el ezt a pusztá föltevést. . . . Hallgattak tehát róla, Isten jóságától remélve az igazság kiderülését.

E közben Skirtle kapitány közbenjárására a két Kip-testvér bejutott a fegyház irodájába, a hol sokkal jobbra fordult a sorsuk. Nem kellett többé követ törniök, földet talicskázniuk a forró nap hevében a többi gonosztevőkkel, hanem irtak, másoltak, a fegyház számadásait vezették,

a mi sokkal könnyebb és művelt emberhez illőbb munka volt. Csak egy dolog bántotta őket: az, hogy éjszakára ezentúl is a közös háló-termekbe zárták őket, a gyilkos és rabló söpredék-néppel.

A két testvér sorsának jobbra fordulása heves irigységet keltett ebben a söpredékben. Valóság-gal gyűlölni kezdték őket, s esténként, midőn a két testvér közéjük jött, hangos morgással, elfojtott szitkokkal fogadták őket. . . . Látszott, hogy csak az alkalmat lesik, hogy kitölthessék rajtuk a boszújukat.

Volt azonban a csöselék közt két fegyencz, a ki határozottan pártját fogta a testvéreknek. Mind a kettő ír volt, harminczöt-negyven évesek: az egyiknek O'Brien, a másiknak Mac Carthy volt a neve. Senki se tudta, hogy mi volt a bűnük, s ők maguk soha se beszéltek róla; sőt mindig külön váltak, félre vonultak a többiektől, s mivel roppant erejük volt, mindenki félt tőlük.

Ezért, midőn egy este a söpredék — összesen vagy husz fegyencz — meg akarta rohanni a két Kip-testvért, s a két ír a védelmükre kelt, a gazemberek ijedten hátráltak vissza, s még a haja szálát sem merték meggörcsíteni a két szerencsétlennek. . . . Kip Károly és Péter hálás szívvel akarták megköszönni a védelmet a két írnek, de ezek mogorván csak annyit feleltek, hogy kötelességük volt védelmezni a gyöngéket a sok támadó erőszakossága ellen — s ezzel hátat fordítottak nekik.

Kip Károly csüggedten fordult Péterhez:

— Látod . . . még a kezünket se fogadták el . . .

— Nem tudom mi lehet a bűnük. — sóhajtott Péter: de bizonyos, hogy nem gyilkosok, mert nem akarták megszorítani a kezünket. . . .

— Azt hitték, hogy vér tapad rajta! — kiáltott föl Károly elkeseredve.

Skirtle kapitány megtudván a fegyenczek háborgását, elrendelte, hogy a két Kip-testvért külön cellába zárják éjszakára, nehogy zendülés, vagy verekedés támadjon a fegyházban.

Igy múlt el az első esztendő, s mialatt a két testvér hol csüggedve, hol reménykedve szenvedett a fegyházban, kint a világban volt valaki, a ki nem feledkezett meg róluk. Ez a valaki Hawkins úr volt, az egyetlen ember, a ki nem akart hinni a két Kip-testvér bűnösségében. Egyre levezett Zieger úrral és Hamburg úrral, sürgetvén őket, hogy nyomozzanak teljes erővel, fáradhatatlanul, mert az igazi gyilkosok nem lehetnek a Kip-testvérek. . . .

S mivel e nyomozásokból nem derült ki, hogy a benszülöttek követték, vagy követhették el a gyilkosságot, lassankint Hawkins úr is a James-Cook legénységére kezdett gyanakodni, és a Flig Balt neve nem egyszer toltúlt ajkaira. . . . De mindez csak pusztá gyanú és föltevés volt, bizonyítékok nélkül. . . .

E gondolatok nyomása alatt Hawkins úr nagy dologra szánta el magát. Elhatározta, hogy meg-

látogatja a két testvért Port-Arthurban. . . . Valami azt súgta neki, hogy magatartásukból kiolvashatja, vajjon igazán bűnösök-e, vagy ártatlanok.

A két Kip-testvér roppant izgatott lett 1887 márczius 19-én, midőn a felügyelő megmondta nekik, hogy Skirtle kapitány hivatja őket. . . . Mi történhetett? . . . Ezer gondolat és föltevés cikázott át agyukon, de úgyszólván még reménykedni sem volt idejük, mert sietniök kellett, és pár percz múlva már ott álltak a kapitány szobájában, a hol Hawkins úr várta őket.

A két testvér szíve megdobbant az örömtől. Azt hitték, hogy Hawkins úr ártatlanságuk bizonyítékait hozza, de csalódtak.

— Uraim, — kezdte a hajótulajdonos, — azért jöttem Port-Arthurba, hogy értesítem önöket egynémely fontos dologról. Utólagos jóváhagyásuk reményében kezembe vettem gröningsi kereskedő-cégük üzleteit és sikerült szerencsésen elvégezni a fölszámolást. Az eredmény nem túlságosan fényes, de mindenesetre nagyon kedvező: néhány ezer hollandi forint tőkéjük maradt, melyet egyelőre én kezelek.

A két testvér, noha más, jobb hirt várt, mégis lelke mélyéig meg volt hatva. Hawkins úr ezzel az érdeklődéssel azt bizonyította be nekik, hogy nem hisz a bűnösségükben: — egy ember tehát mégis volt, a ki ártatlannak tartotta őket!

Kip Károly volt kettőjük közt az erősebb: ő szólalt meg először, de az ő hangja is reszketett, mikor így felelt: — Köszönjük a jóságát, Hawkins úr, bár meghálálni nem tudjuk. De méltók vagyunk rá! . . . Esküszöm, a magam és Péter nevében is, hogy méltók vagyunk rá, mert ártatlanok vagyunk!

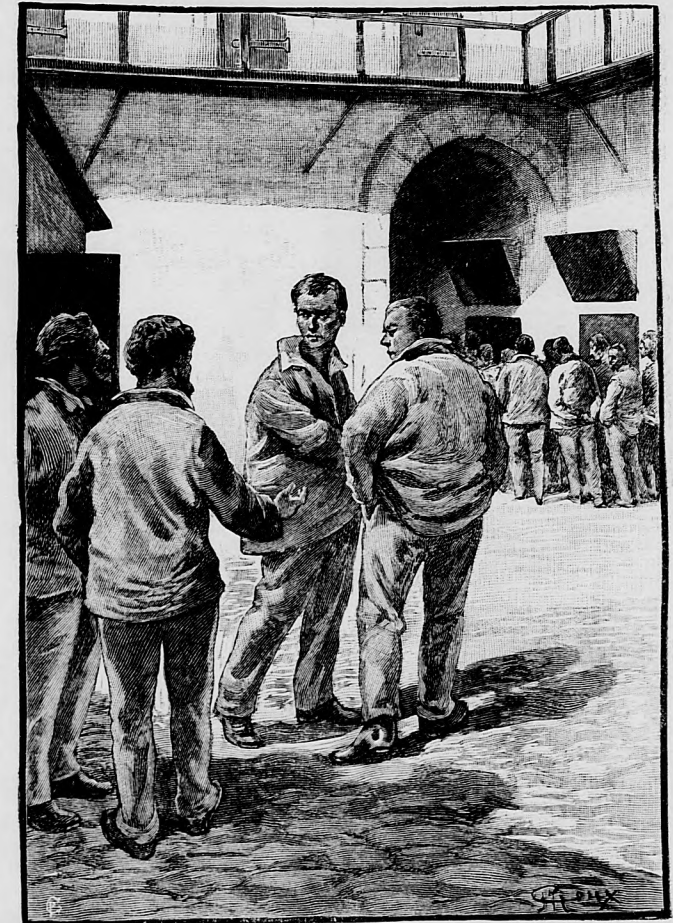
A két testvér mély fájdalommal emelte égre összekülesolt kezeit, mintha onnan fölülről várna esodát, mely igazolja tagadásuk őszinteségét.

Skirtle kapitány megindultan nézte a két szerencsétlen testvért, de nem szólt; neki, mint a törvény hivatalos végrehajtójának, nem volt szabad kételkednie az ítélet jogosságában, mely gondjaira és őrizetére bízta a két fegyenczet. . . . Amde Hawkins úr nem volt hivatalnok, s a két testvér mély fájdalomának láttára kitört belőle az őszinteség.

. . . Nem, ő sem hitte, hogy Gibson kapitányt a két Kip-testvér gyilkolta meg! . . . Fájdalom, eddigi nyomozásai semmi eredményre sem vezettek: a gyilkosok úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket. . . . Mind a mellett csak

legyenek türelmesek: ő hiszi, hogy előbb-utóbb ráakadnak az igazi gyilkosok nyomára s akkor végre ütni fog a szabadulás órája. . . .

A szabadulás órája! . . . Oly szédítő volt ez a gondolat, hogy a két testvér szinte hinni se mert benne. Hisz mindenkinek előtt meg kellene találni az igazi gyilkosokat: — de hát kik lehetnek azok? . . . A benszülöttek nem: legalább Hamburg és Ziegler urak a leghatározottabban mond-

A KÉT ÍR HÁTAT FORDÍTOTT NEKIK.

ták ezt, pedig lázasan nyomoztak, kutattak mindenfelé. . . . De, ha nem benszülöttek voltak, akkor csakis a James-Cook matrózaiból kerülhetek ki a gyilkosok.

Ezt a föltevést maga Hawkins úr koczkáztatta meg, s arra alapította, hogy ha Jim csakugyan látta azt a végzetes kriszt a két testvér kabinjában, ez csak úgy történhetett, hogy valaki belopta oda, s aztán megint visszalopta. . . . De ugyanez a valaki még egyszer is belophatta a tört a két testvér holmija közé Hobart-Townban, azzal a pár száz piasterrel együtt, mit a Gibson kapitánytól elrabolt pénzből a két testvér podgyászában találtak.

Szinte bizonyos volt most már, hogy a gyilkos még a *Wilhelmina* roncsairól hozta el azt a maláji tört, melylyel Gibson kapitányt leszúrta. . . . De ki volt hát ez a gyilkos? . . . Abban a csónakban, a mely a *Wilhelminára* vitte a két Kip-testvért, Nat Gibsonon kívül még három matróz volt . . .

— Hobbes és Wickley, — mondta Kip Károly. — Erre a kettőre határozottan emlékszem.

— És Len Cannon? — kérdezte Péter.

— Az nem volt ott.

— Nem, — hagyta helyben Hawkins úr is: — Len Cannon nem volt ott . . . de ott volt Vin Mod . . .

— Ah, ez a furfangos zsvány! — kiáltott föl Kip Károly hirtelen. — Most már mindent értek: hiszen ez is egy követ fűjt Flig Balttal és a többi zendülőekkel! . . .

Ebben az időben azonban már se Flig Balt, se Vin Mod nem voltak Hobart-Townban, s ki tudja, hová széledtek el, többi czinkosaikkal együtt? . . .

X.

A féniek.

A féniek politikai szövetsége 1867-ben alakult azzal a célzattal, hogy Irországot fölszabadítsa Anglia zsarnoki uralma alól.

Két század óta folyt már a küzdelem Irországi katolikus lakossága és a protestáns Anglia között, de minden erőlködést, lázongást vérbe fojtott az angol katonaság. Nem sokat segített a szerencsétlen ország sorsán O'Connell Dániel sem, a ki 1829-ben képviselő lett a londoni parlamentben s országvilág előtt nyíltan megvádolta Angliát brutális zsarnokságáért.

A liberális képviselő 1847-ben halt meg s ettől fogva az egyetlen védelmezőjéről is megfosztott Irországi sorsa még szomorúbb lett. Az elnyomás, az igazságtalanságok szakadatlan sora végre annyira elkésztette az íreket, hogy 1867-ben nyíltan kitűzték a zendülés zászlaját; de az angolok ismét diadalmaszkodtak, s az összeesküvés öt vezérért, Allent, Kellyt, Dearyt, Laskint és Gorldot nyilvánosan fölakasztották Manchesterben, november 28-ikán.

Ettől fogva egyre-másra támadtak az összeesküvés és megalakult a féniek titkos szövetsége, melynek az volt a célja, hogy minden jog és jogtalan eszközzel küzdjön az angol zsarnokság ellen. A bomba-vetések és politikai gyilkosságok napirenden voltak: az angol tisztviselők, főhivatalnokok és rendőrök élete örökös veszélyben forgott, s alig múlt el nap, hogy valami nevezetes, rémes dolog ne történt volna Irorszáiban.

Természetes, hogy az angol rendőrség minden erejét megfeszítette, hogy nyomára jusson e titkos szövetségnek, s a hány tagját csak elfogták a fénieknek, mind súlyos börtönbe került, vagy életfogytig tartó deportálásra ítéltetett. Ez utóbbiak közt volt O'Brien és Mac Carthy is, — az

a két ir, a kik Port-Arthurban töltötték ki büntetésüket, s megvédték a Kip-testvéreket a sörredék fegyenczek bántalmazásai elől.

Minden bűnük az volt, hogy féniek voltak s részt vettek az 1879-iki dublini összeesküvésben, mely azonban meghiúsult, mivel tagjai közt árulók is voltak.

A két politikai elitelt sohasem vegyült el a fegyenczek közt; ők hazájuk szabadságáért szenvedtek, tehát semmi közük se volt e gyilkos sörredékhez. Viszont tudták azt is, hogy barátaik nem fogják veszni hagyni őket, s előbb-utóbb módját ejtik a megszabadításuknak . . .

A szabadtítás azonban sokáig késett; nyolcz év óta sínylődött már a két szerencsétlen fogoly Port-Arthurban, midőn végre az első izenet megérkezett, hogy: legyének résen . . . barátaik még az év vége előtt megszabadítják őket.

(Folytatása következik.)

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A Huszár-Ujlaki festőiskola (Rottenbiller-utca 46. sz.) szerdán, január 28-án rendezte III-ik felolvasását. Tárty: Gömbösné-Galamb Margit: 1. Hogy írják a nők. 2. A Gipsz maszk.

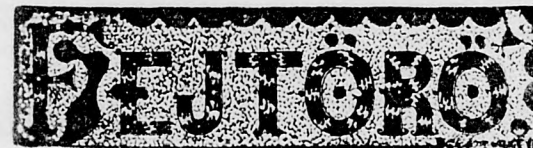
Ifjúsági színelőadás. A Barcsay-utcai gimnázium tanuló január hó 29-én, csütörtökön este 7 órakor az Uránia színházban Csokonai Vitéz Mihály emlékére estélyt rendeztek, melyen többek között a „Tempefői”-ből, Csokonainak eddig színpadra nem hozott darabjából is előadtak határos részleteket. Az intézetnek teljes zenekara egy külföldön elhalt hazánkfianak, Kéler Bélának „Csokonai-nyitány”-át ismertette meg. A tiszta jövedelmet az intézet segélyalapja és a Csurgón felállítandó Csokonai-szobor javára fordították.

Önképzőkori tudósítások. A *trencsényi kir. kath. főgimnáziumban* fennálló „Vörösmarty-önképzőkör” január 25-én tartotta XIII-ik rendes gyűlését, melyen szavalt Belaj J. VII. o. t. és Altmann Frigyes VI. o. t. Bíraltak: Eöry G. VIII. o. t., Roszival V. VIII. o. t. Végül Adamecz J. VII. o. t. olvasott fel. — A *pécsi áll. főreáliskola* január 25-én tartotta hetedik rendes gyűlését. A versenyszavazásra kitűzött költemény Vörösmarty „Szép Ilonka”-ja volt. Azonkívül Hirschfeld Gyula VIII. o. t., a kör elnöke határos elnöki székfoglalót tartott. Szavaltak: Bein Károly VIII. o. t., Hirschfeld Imre VIII. o. t., Kenfisz Gusztáv VIII. o. t. és Schlesinger Jakab VII. o. t. A bírálók egyhangúlag Hirschfeld Imre VIII. o. t.-nak ítélték oda a pályadíjat. — A *budapesti ev. ref. főgimnázium* „Arany János-kör”-e január 24-én Mikes Kelemen emlékére emlékkünnepélyt tartott. A szereplők közül kiváltak: Vargha Zoltán VIII. o. t., Deák Imre VIII. o. t. beszédekkel, Krausz Ernő VII. o. t. az „Ocskay-brigadéros”-ból vett Lavotta-szerenáddal, Sálgo Ernő VIII. o. t. zongorajátékával és Kövi Árpád VI. o. t. szavallatával. — A *mármaroszi ev. ref. lyceum* önképzőkörre múlt héten tartotta XII-ik gyűlését. E gyűlés tárgysorozata a következő volt: Kassay Endre titkár felolvasa az új alapszabályokat. Kovásy Albert VII. o. t. felolvasást tartott. Medve Mihály VII. o. t. indítványára elhatározta a kör, hogy

a Rákóczy-szobor javára színi előadást fog tartani. Fried Farkas VIII. o. t. és Szabó Kálmán VII. o. t. bírálatokat tartottak. — A *szentesi m. kir. áll. főgimnázium* „Horváth Mihály-önképzőkör”-e január hó 11-én tartotta hatodik rendes gyűlését. Műfordítást adott be Jakó Géza VII. o. t. Hercege Mihály VII. o. t. elmékedést. A kör tudomásul vette. — A *nagypáradai áll. főreáliskola* „Arany János-önképzőkör”-e január hó 10-én tartotta hetedik képző gyűlést a következő műsorral: Szavaltak: Gönczi J. VII. o. t., Gottlieb J. VIII. o. t. Emlébeszéd Szigligeti felett; tartotta Bernáth M. VIII. o. t. Szavalt Fodor J. VIII. o. t. Novella: írta Bleyer T. — A *temesvári kir. áll. főreáliskola* „Petőfi-önképzőkör”-e január hó 18-án gyűlést tartott. Szabadelőadást tartott Krausz G. VII. o. t. Szavaltak: Horváth E. V. o. t., Löbl S. VI. o. t., Paky M. VI. o. t., Wiener H. VII. o. t. — A *késmárki ág. h. ev. ker. lyceum* ifjúsága 1903 évi január hó 24-én táncszal egybekötött hangversenyt rendezett. 1. „Le père la victoire” induló; előadta az ifjúsági zenekar. 2. A magyar népdalokról, írta és felolvasa Novotny József VIII. o. t. 3. „Gőzhajón”, svéd ének, Lindblad Frigyesről. Éneklé az ifjúsági vegyeskar. 4. Népdal-egyveleg. Előadta az ifjúsági zenekar. 5. „Matura előtt”, monolog Földes Imrétől; előadta Kéler Tibor VIII. o. t. 6. „Az erdő alkonya.” Éneklé az ifjúsági dalkör. 7. „Rákóczi Rodostóban”, melodráma Ábrányi Kornéltól, zenéjét szerezte dr. Várady Antal. Előadta Fábry Győző VIII. o. t. Zongorán kísérte Klein Jenő VIII. o. t. 8. „Virágcsata-induló” Verő Györgytől; előadta az ifjúsági zenekar.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Az Ókori Lexikon-nak 23-ik füzeté most hagyta el a sajtót; a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő, Pecz Vilmostól szerkesztett mű II. kötetének 17—20-ik íveit foglalja magában. Az Olympiastól Paeligniig terjedő cikkek közül kiemeljük Olympias, Orchestiké, Orestes, Orpheus, Orvosok, Ostrom, Ovidius, Örökösödési jog című, nagyobb kiterjedésűeket, továbbá az Optatiana című hungaricumot. A füzetet 19 ábra díszíti. A füzet ára egy korona; a folytatólagos füzetek július és augusztus kivételével a hó 15-ike táján jelennek meg.

Jellege: Fejtőró az elme sportja.

Történelmi kérdés:

Ki volt az a bátor és ügyes berber hős, ki a XIX. század 30-as és 40-es éveiben nemzete élére állva, a hazája meghódítására törekvő, akkor Európában vezérszerepet játszó nép ellenében sokáig védelmezte hazája szabadságát, míg végre legyőzve, az ellenség földjére hurcoltatott fogságba.

(H. Nagy Jenő.)

Számítási kérdés:

A-nak, B-nek és C-nek együttvéve 6721 koronája van. Csakhogy B-nek kétszer annyija van, mint A-nak és C-nek is kétszer annyija van, mint B-nek. Hány koronája van mindegyiknek?

Rejtett név.

Mezőtúr, Orsova, Kecskemét, Munkács, Árva-Vár-alja, Orosháza, Rozsnyó. E hét városnév kezdőbetűiből egy nyolczadik állítandó össze. (H. Nagy Jenő.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 február 9.

16. számban közölt fejtőró kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: Az arány ez: 1:2=3:6. — Természettudományi kérdés: Apéczalepke, Liparis monacha. Hossza 4—6 cm. — Történelmi kérdés: I. Murád, 1359—1389. — Képrejtvény: A nyugalom ott végződik, a hol kívánságaink kezdődnek.

Helyesen fejtették meg: gr. Eszterházy Laci, H. Nagy Jenő, Czineczár Miklós, Dobránszky Ede, Radó István, Lőrincz Ferenc és Dezső, Vargyasi István, Szirmai József, Mattyasovszky Lajos, Holesch Gyula, Palmay L., Fehér Antal, Faragó Andor, Csillag László, Várdai István, Herkner Ödön, Nádasdy Trstyánszky Gábor, Wettin Jenő, Lipták Lajos, farkasfalvai Mauchs Jenő, Schleicher Ferenc, ifj. Kájérleber János, Rozgonyi Ottó, Mayercsák Gyula, Feledrich László, ifj. Krausz Gusztáv, Frankl Pál, Durkó Ferenc, Görbe Samuel, Mándy Zoltán, Popper József, Schuberth Gyula, Vidor Dezső, Keresztély Ernő, Valentin József és Endre, Láng Ferenc, Krausz Mór, Ordódy László, Bauer István, Grosz József, Mayer Jenő, Igaz József, Szemző István, Jurenák Géza, Ranschburg Béla.

A kitűzött könyvjutalmat (Baksay Sándor: A dáma) Görbe Samuel makói előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

„Egy atyának levele tanuló fiához.” Közkeletű jó tanácsok ügyes összefoglalása gyakori idézetekkel tarkítva. Kölesey Parainésise nyilván buzdító hatással volt önmé, de fiatal kora és tapasztalatainak hiánya megérzik ezen a kis értekezésen. A dicséret elismerése az önképzőkörben reászolgált vele, de mi közlésre méltónak még nem tartjuk. — G. J. Önnek még

nincs érke a ritmus iránt, különben nem írta ilyen döcögős sorokat:

«Az izzó napnak hatalma mégis győzött»
vagy

«A szorgalmas méhecske gyűjti a mézet.»
Aztán nem költöttek az ilyen sorok:

«Sok rovar álcái kibújnak a földből,
A medve is előjön rejtekhelyéből.»

Nem, fiam, ön még ne küldje be hozzánk a versikéit. Ha öröme telik a versírásban, ám folytassa, de csak a maga külön mulattatására. — **B. D.** Még nem. —

Erdeklődő. Valószínűleg történeti elbeszélést fogunk közölni, hogy mit, azt most még nem árulhatjuk el. —

Egy középkori doktori disputáció. Megkerestük a kiadóhivatallal s ha még kapható az a szám, készségesen megküldjük. Örvendünk, hogy lapunk meglelte az útát abba az intézetbe. Hogy a leányiskoláknak is való, az természetes dolog. Leányolvasóink száma napról-napra szaporodik. — **Vitakozók.** Nincs igazuk. Az a költő református vallású. Hogy lehet az ilyesmit fogadással dönteni? — **Hangverseny.** Az ének-

számok közé bevehetnének egy-két kurucz-dalt is. A monológok közül nincs sok alkalmas. A táncmulatságoknak, még ha jótékony célra rendezettek is, nem vagyunk barátai. — **Ifjúsági szimfónia.** Most vár egy közlésre. Ilyesmiben a mi irodalmunk még nagyon szegény. — **Színész.** Mielőtt az országos színiakadé-

miába való felvételtől beszélnék, szívére kötik, hogy fontolja meg éretten: vajjon erre a pályára szánja-e magát? Kecsegtető, a fiatal képzelődés még színesebbé teszi, de vajmi ritkán vagyunk a magunk tehetségének higgadt és tárgyilagos megbírói. Számos ifjú ábrándozott már művész-babérokra, de elenyészően csekély azoknak a száma, a kik ezeket a babérokat aratták. Egyelőre csak folytassa tanulmányait. Ha majd az érettségi vizsgálatot letette s vágya nem terelte más irányba, felvehetjük a most elejtett fonalat. Egyelőre maradjon diák, még pedig komoly, törekvő, szorgalmas diák. —

«A gyakorlat.» Nagyon gyakorlatlan toll munkája. Első kísérletét talán mégis korai volna mindjárt a nyilvánosságnak szánni. Úgy hisszük, hogy eddig is meggyőződhetett arról, hogy lapunk nem az első szárnypróbálgatások levezető csatornája. Irjon szép iskolai dolgozatokat, de nyomdafestékre meg honoráriumra még ne számítson. — **L. Z.** (Szabadka). Az első negyedév 1—13. számát megkaphatja 2 korona 40 fillérért. — **R. J.** (Budapest). Előbbi üzenet önnök is szól. — **Sz. J.** Kérésére bő felvilágosítást nyújt a Forrai szerkesztette Gyorsírási Ujság. — **Ifj. F. S.** (Budapest). Ha beküldi a tudósítást úgy közöljük; de szíveskedjék máskor a lapnak csak egyik oldalára írni. — **H. Gy.** Közöljük. — **Sz. E.** (Máramarosziget). Küldje be. — **R. J.** (Budapest). Nem lesz. — **Sz. J.** (Szarvas). Az egyiket közöljük. A másik igen homályos. — **L. K.** (Kara-

Jenő). 1. E félév végéig tart. 2. Budapest. Szentkirályi-utca 8. 3. Szerkesztője Simonyi Zsigmond; az Akadémia támogatásával jelenik meg. — **K. Zs.** (Szeged.) I. Ilyen példát sokat talál a magyar történelemben és irodalomban; hogy csak néhány példányt említsünk: Janus Pannonius a költő Mátyás királyt magyarázta, Petőfi Sándor Kossuth Lajost, Arany János Deák Ferenczet stb. stb. Élénk nemzeti élet virágzó irodalmat teremt; ezt az általános tételt a legkülönbözőbb népek irodalma bizonyítja legjobban. 2. A Világirodalom Történetének első kötete legközelebb már megjelenik; annak idején különben mi is ismertjük majd olvasóinkkal.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes élelvégő kellek és díszvasalások képes gyűjteményét.

Mivel a fentemlített cikkek és kellek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indittatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly cikik előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett.

Tisztelettel
1907.
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Árjegyzék kicánatra bérmentve.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA.

«Franklin-Társulat» könyvkiadóhivatalában Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz. a. megjelent és kapható:

IFJÚSÁGI OLVASMÁNYOK.

Arany János. Válogatott kisebb költemények (az alsóbb, III. és IV. osztály számára). Kötve 1 K 40 f.

— **Rózsa és Tholya, Losonezi István** (a IV. osztály számára). Kötve 70 f.

— **Toldi** (a IV. osztály számára). Kötve 1 K.

— **Toldi és Toldi estéje.** Kötve 2 K.

Gaal József. Rontó Pál élete és viszontagságai. Képekkel (V. K. 18) 40 f.

— **Peru elfoglalása és az Inkák pusztulása.** Képekkel (V. K. 30) 40 f.

Jósika Miklós. Regegyöngyök. (Kis nemzeti múzeum 4.) 1 K.

Tartalom: Bájvirág. (Tündérrege.) Silvio Foscari. A mohilok gyöngye. Herulanum (római beszély). Bormesiza Anna. Az Ilmerek. A völgy rózsája. Vízözöni kép. A Gyerőfyek.

Kisfaludy Károly. Vig elbeszélések. Képekkel. (Vasárnapi Kvt. 8) 40 f.

Tartalom: Tollagi Jónás viszontagságai. Sulyosdi Simon. Mit csinál a gólya. Fejér koponyeg.

Kisfaludy Sándor. Regék a magyar előidőkből. Két kötet mintegy 40 képpel. (V. K. 1, 19.) 80 f.

Vászonkötésben 2 K.

Tartalom: Csobánecz. Tátika. Somlyó. Dobozy Mihály és hitvese. A somlai vérszűret. Esegvár.

Költők Lugasa. Az újabb magyar költészet termékeinek képekkel díszített gyűjteménye. Több mint 70 mű. vérszi kivitelű és gyönyörű illusztrációval és aquarell czímképpel, pompás díszkötésben, aranyfémekkel 8 K

Verne Gyula. Del csillaga. A gyémántok hazája. 50 képpel. 2. kiadás 2 K 80 f. Kötve 4 K.

— **Egy sorsjegy 9672-dik szám.** Regény. Fordította. Huszár Imre. 38 képpel II. kiadás 2 K.

Kötve 3 K 50 f.

— **Híres utazók** és híres utazások története. (Kis nemzeti múzeum 38.) 1 K.

— **Névtelen család.** Regény. Fordította Huszár Imre. 80 képpel. Vászonkötésben 6 K 40 f.

— **Haza, Franciaországba.** — **Gil Brattar.** Fordította Huszár Imre. 39 képpel 3 K 20 f.

Kötve 4 K 40 f.

— **Öt hét léghajón.** Utazás Afrikában. 73 képpel. Harmadik kiadás 3 K 20 f.

Kötve 4 K 40 f.

Vámbéry Ármin. Indiai tündérmesék. Érdekes olvasókönyv az érettebb ifjúság számára. Harmadik kiadás. Vászonba kötve 4 K 80 f.

Vörösmarty Epikai költeményei. Díszkötésben 5 K. Jutalomkönyvül alkalmas, szép kiadás.

— **Lyrnai költeményei.** Díszkötésben. A költő arcképével és életrajzával Gyulai Páltól. Díszkötésben 5 K. Alkalmas jutalomkönyv.

Wohl Stephanie. Regék. Leányok számára. Harmadik átnevezett kiadás. Goró Lajos rajzaival 4 K.

Díszkötésben 6 K.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :		FELELŐS SZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.		Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.	
Fél évre	4 kor. 80 fill.				
Egész évre	9 kor. 60 fill.				
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.			

A KEGYELEMKENYÉR. 19

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózses.

XVIII.

«Én vagyok, Ádám!»

Még ugyanazon a napon, mikor a borbély Ádámot bevittette a kórházba, valaki kereste Szalánczy Ádámot a lakásán. Erős, vállas, nyilt tekintetű fiatal ember volt. Mikor megtudta, hogy Szalánczy Ádámot a kórházba szállították, nagyon szomorú lett az arca.

— És ebben a kis szobában lakott? — kérdezte a tót eselédttől.

— Ebben s nagyon jó úr volt.

— Volt? Az elébb azt mondta, hogy a kórházba vitték —

— Oda s onnan kiviszik a temetőbe . . .

— Ugyan! Maguk azt hiszik, hogy a kórházból az út csak a temetőbe visz?

Az ismeretlen fiatal úr az Ádám lakásáról egyenesen a kórházba ment. Szomorú gondolatok foglalkoztatták az elméjét, aggodalom szállotta meg:

— A «Koldus-ének» e szerint nem volt költői képzeletnek az alkotása. Ó, szegény Ádám! A négylovas hintó nem vitt téged jó útra . . .

Így tűnődött magában Kovács Károly, az egykori mezitlábos zsellérfiú, az egykori kék sapkás árvaintézeti diák, a ki a «Koldus-ének»-et olvasta s nyomban megindult, hogy az ő barátját fölkeresse. Való, igaz, hogy Szalánczy Ádám ezelőtt öt esztendővel nem válaszolt az ő baráti levelére, de e miatt nem haragudott reá. Mikor azt a mélységesen szomorú költeményt elolvasta, újra megszállották a régi érzelmek s Kovács Károly mindenáron meg akarta tudni, hogy az

ő barátja milyen sorsban él. Ha igazi érzelmeket ír le, akkor szüksége lehet reá, ha nem igazi érzelmeket, akkor szerencsét kíván neki s nem zavarja többet. Egy tanítónak a barátsága nyilván nem nagy dolog s a nagy úri módban élő Szalánczynak esetleg kellemetlen is lehetne.

Most már tudja, hogy az ő barátja szegény sorsban van, hogy betegen vitték a kórházba.

Rendre járta a pavillonokat s végre az egyikben azt mondta az orvos, hogy Szalánczy Ádám ott fekszik a nagy kórteremben, a harminczhetes ágyon.

— És nagy beteg? — kérdezte Károly elszoruló szívvel.

— Még nem tudjuk. Holnap reggel vizsgálja meg a tanár. Jelenleg láza van, erős láza. Ön talán a testvére?

— A barátja vagyok; már öt éve nem láttam. Nagyon szerettem őt mindig. Megnézhetném őt, csak egy pillanatra?

— Sajnálom, most nem szabad. Jöjjön délután három óraker.

— Köszönöm, doktor úr, itt leszek.

Kovács Károly valamit akart még mondani, már elbúcsúzott s mégis visszatért.

— Bocsánatot kérek, ha oly kegyes volna, doktor úr . . . és gondját viselné . . .

— Kötelességünk, legyen e felől nyugodt, uram. A szenvedő ember mind egyforma s az orvosoknak is van lelkiismerete . . .

— Nem akartam sérteni . . .

— Tudom, tudom! Nem is azért mondtam. Jöjjön csak el három óraker s látogassa meg a barátját. Isten önnel, uram!

És az orvos erősen megrázta Kovács Károlynak a kezét.

A harminczhetes számú beteg a nagy kór-